

Gierik 18, juni 1988

Guy Commerman

TRAGER

Mij overvalt alles veel trager.
Mijn dagen sterven 's morgens
als Jan en alleman
ontwaken.
Ik schrijf
als alles in het zwart leeft,
woorden weduwen worden.
Ik neem dan schaduw van de leeslamp.
Mijn licht is duurbetaald,
zelden natuurlijk.
Mij overvalt alles veel trager,
veel trager
dan een vlugschift aan jou.

Annmarie Sauer

JIJ SCHRIJFT NOG NACHT

Jij schrijft nog nacht
als het al ochtend is
en het valse licht
de helse angst ontwaakt.
De rusteloze dag
heelt het langzaam samen zijn
tot weemoedwoorden,
dure stilte horen
zachter
dan een siddering
bij het keren van het blad.

Marc Dejonckheere

GALILEI

Toen werd hij blind.
Hij wou de hemel niet meer zien.
De sterren werden star,
Bewogen zich niet langer,
Maar langs de parabolen
in zijn hoofd daalde hij af
tot ongekende hoogten
in onvermoede ruimten.
Ongerijmd en ketters.

KONZENTRATIONSLAGER

Waar ze ook liepen,
ze vielen altijd in dezelfde val.
Zij viel voorover in de put,
haar moeder volgde haar, er bovenop.
De adem voelde koud aan in haar nek.
Ze gingen.
De een na de ander, in trage honger.
Hun geest was voer voor ratten.
En jaren later is de droom die wazig
in hun ogen woont
een glooiende weide geworden.
Ze rust nu onder de lakens van het gras
met daarop het picknicklaken
en de picknickmandu
en haar kinderen eromheen die spelen
en tussen de bloemen naar hun oma vragen.

TORQUEMADA

Overdag de aanklager en rechter met zwaard en kruis:
hij bouwde kathedralen, basilieken,
op de pijnbank.
Binnenplaatsen van begraven rust.
En 's avonds stapelde hij, de grootinquisiteur,
eigenhandig hun brandgeschilderde ramen
laag tot aan de horizon.
Maar, hoe heviger hun botten brandden,
hoe woester werd de woede van hun dromen.
Want: in hun nacht sliep hij met felle heksen
en paarde met de duivel als een geit
die gretig dronk uit alle kelken.

Carleen Laura

NA DATUM

in het getto
van mijn landschap
zullen gele rozen groeien
duizend tranen
zal ik drinken tot ik
dronken ben van pijn
zonder vriend en
zonder vader
zal ik al mijn dromen wurgen
in het getto
van mijn gramschap
zal ik zelf
mijn vijand zijn

WANNEER MIJN HANDEN ALS TRAGE RIVIEREN ZIJN

(bij een tekening van Karel Roelants)

wanneer mijn handen
als trage rivieren zijn
en mijn ooglid niet meer beeft

en je mond
mijn dwaze tong omsluit
en mijn hart niet meer beweegt

en je geur
nog ademt in mijn slaap
en mijn stem jouw lippen draagt

jouw stap
mijn warmte zacht verraadt
en je hand mijn hals verlaat

herinner mij dan
zonder klacht
maar met een kalm gelaat

hoe droef
de maan de nacht verwacht
hoe stil mijn schaduw klaagt

VAN SCHÖNBERG HOU IK

Van Schönberg hou ik en
van veel verdriet
van rimpels
en het laatste lied
van Cohen en van Carmen

van twijfel en van zacht
verwijt
van wachten en een lang
ontbijt
van rimpels en een trage
hand
van winters aan de waterkant
van gretigheid
een smalle lach
van kinderspelen overdag
en krekels in een grijze
baard
en 't rijpen van een warme
haard
van ouder zijn zonder erbarmen
en dingen die mij niet verwarmen
van Schönberg
en van veel verdriet
nog meer van jou
al merk je 't niet

ONHERROEPELIJK

is dit een ontbijt
à la Prévert?
hoe bedoel je ...
tik tegen het eitje
en een zwijgzame krant?
weet ik veel ...
je kauwt onherroepelijk
ik blijf beleefd ...
je rimpels zijn ontelbaar
zie ik je weer?
je voorste tand zit los

ER IS GEEN SPRAKE VAN

(voor alle keizers zonder kroon)

en
werkelijk
er is geen sprake van
geen sprake
dat ik plooi
voor het geritsel
in mijn bloed
al sis ik
in mijn overmoed
en damp ik
in mijn stal
nog voor geen honderd
kevers
kneed ik mij
tot vijg of kwal
al moet ik mij bestieren
en gespannen als een hond
waken over alle vege
mormels in mijn mond
geen sprake
dat ik mij vermom
als murmelende non
of kwijlen zal
voor kwalzalvers
en padden van plezier
al tart ik
mijn gevangen spier
en spreek ik zonder tong
er is geen sprake van
geen sprake is er van

François Boni

AVONDMEDITATIE

Hij loopt langs zijn lichaam
gebrandmerkt door mist
en vergetelheid

afgedwaalde handen
door het kegelspel der
vallende jaren

wanneer de avond komt
kijkt hij op

verwonderd

maar nog waakzamer

zolang reeds onderweg
in een woordenspel van merg

dagen langzaam kromgetrokken
dwarsgegroeid in elk
onbeschreven blad

zijn gespeelde glimlach dooft
vermoeid in het likkende
vuur van een open haard

waarheen, waartoe?

EENS ZUL JE WETEN

's avonds als de zon
aan je zijde staat
verloren in het tijdschema
worden woorden koud
in het hart bevrucht

de vuurdragende aarde
kiemt poriën van afgunst
in een eeuwige herhaling

onvindbaar in wijsheid
verborgen
betovert de vrijheid
offers in je schoot

eens zul je weten
tot verstomd geluid verdrukt
hoe breekbaar je wordt
hoe breekbaar je letsel is

vrijheid moet men dragen
koelbloedig
veder dan een horizon
want in de wind
is het lied al hoorbaar

de twijfel verban je liefst
achter het raam van de waarheid

Rast Spring

ELLEENDE

jouw ellende is tastbaar
de ongewenste vrucht
opgesloten in jouw schoot

je hebt de vrije keuze
verlossen uit het leven
of de dood
alleen de schuldgevoelens knagen
een leegte in je hoofd

HET VERLEDEN MET JE MEE

ontspan me
mijn hoofd
tussen jouw handen
laat me nippen
van het nu
jouw lippen
verfrissing
voor morgen

het verleden
verdronken sporen
opgelost in water
van jaren
of blijft gisteren
als ervaren

Ruth Beker

DE NIEUWE WEDUWE

Zij wou opstaan 's nachts,
deze nacht toen iedereen sliep,
en haar reeds lang vergeten was,
zij wilde opstaan

en snel rennen
op haar kousevoeten door
de straten tot zij het
kerkhof zag; - wandelend

de afstand schatten, en met
haar handen
de frisse aarde omwoelen.
Neen, het leek niet moeilijk

de grond was vochtig die nacht, en
ze zou zich verbergen naast hem,
zoals ze veertig jaren deed,
en iedereen, ja iedereen,

zou heimelijk opgelucht zijn
door een zo hevige
en vooral ontroostbare
en duistere rouw,

en dan zou ze eindelijk
rustig en geruisloos
zonder gebeden noch pillen
voor eeuwig inslapen ...

(vertaling: Dirk Claus)

Ivan Ollevier

RETRAITE

komt aan het licht

in lood gevat
een late rechthoek zon

uit mijn hinderlaag van spreken
ontvreemd ik elk
duister aan de aarde

tot residu:
een winkelhaak van schemer
en geluid van houten ratels

ONTGRENZING

het donkert
op enkele kaarsen na

het noorden voor altijd kwijt
voor altijd het noorden –

van kaarsen en reptielen

donkert het
vanuit het noorden

Jan Clement

HIJ IS mooi
als geen ander

als ik een ander
tegenkom

het donkere dons onder zijn lip
de glazen zweetdruppeltjes op zijn neus

even mooi
als die ander

kijk hoe hij gaat
een trosje trots tussen de benen

DE SCHITTERING van de sterren
die je naakte lichaam aanraakt
is ouder dan de mensen

wat ooit was, glanst
vannacht als parelmoer op je huid
wat nog komen moet
is reeds lang vergeten

nu leef je in eeuwigheid

klamp je niet vast
aan dit ogenblik, het is water
waarrond je vingers zich sluiten

nu is het onophoudelijk ruisen
maar van een zee die we niet kennen
nu is het licht dat niet dooft
maar van een ster die nooit heeft bestaan

ik neem je gelaat in mijn handen
en je slaapt

Renaat Ramon

ZEEUWS

vele zonen
zijn tot vaders verzameld,
in zee gezonken
of in zwart bedelf

de laatsten der puriteinen,
de dag der dagen vrezend,
de huiver op de huid
en voor een schielijke dood beducht
waken in hun grenzeloze nacht
terwijl
reeds bij het krieken van de morgen
strak en sprakeloos
de levenden
zich meten met de elementen

weinig
is deze argelozen
in hun echoloze ruimte vergund;
ouwe klare
en het jagen van het jonge licht
over het afgelegen laagland
en over hun ziedende, zieke zee

Victoria “fast” Carrera

I know the price
of silent pain
to write some warmth
for an others hart
for an others wife ...
for anybody
I just can't
and for wanting it
there is no need.

Ik weet wel hoeveel stille pijn
het kost
om wat warmte neer te schrijven
voor andermans hart
voor andervrouws ...
voor iedereen
kan-net-niet
die behoefte
hoeft ook niet

ISLAND

Become an island,
tearing away
from the continents of love,
the beating of the waves,
ruthless –
a gamble with erosion.
Foam of sadness
spitting in your face
and ...
that salty aftertaste,
that briny feeling
that bracken emptiness afterwards.

It submerges you, but ...
But still islands are born
and ...
chances are we 'll meet.

Become land,
continent ...
the circle has been closed.

EILAND

Eiland worden,
afscheuren
van het vasteland der liefde,
het beuken van de golfslag –
genadeloos –
met erosie laen spelen.
Schuimkoppen van verdriet
die opspatten in je gelaat,
en dan ...
die zoute nasmaak,
dat brakke gevoel,
die braakliggende leegte nadien.

Het overkomt je maar ...

Maar er worden nog eilanden geboren
en
wellicht ontmoeten we elkaar.

Land worden,
vasteland ...
de kringloop is gesloten.

DECEMBER

December forbids me
to live with windows open
The trembling light of my lamp
devours snowwhite paper

Insects are banned
to frozen cracks.
Where are the ants, the wasps and beetles
of randy summertime,
that stain my paper
and tease my legs?

It is four in the afternoon
and blackness already makes its glorious entry
I shiver and drink tea, sweet tea.

White wine lies in the cellar;
waiting together till summer
and the Italian touch.
Boccaccio writes me from Irkutsk.
December smells of nicotine,
the homely air is sour
and every day in Flanders
reminds me of growing older.

DECEMBER

December verbiedt me
om met open ramen te leven.
Het trillende licht van de lamp
verscheurt mijn sneeuw wit blad.

Insecten zijn verbannen
naar ingevroren spleten.
Waar zijn de kevers, de wespen en de mieren
van de geile zomer,
die mijn blad bevlekken
en mijn benen plagen?

Het is vier uur 's middags
en het zwart doet reeds zijn blijde intrede.
Ik ril en drink thee, gesuikerde thee.

Witte wijn ligt in mijn kelder;
samen wachten op de zomer
en de Italiaanse toets.
Boccaccio schrijft me uit Irkoetsk.
December ruikt naar nicotine,
de kamerlucht verzuurt
en elke Vlaamse dag
herinnert me aan ouder worden.

A. L. Bazaar

HAAR JURK

Toen zei ze, schromend haast,
dat alles onzin was geweest.

Het huis stond rood in de avondzon
met een groene lichtstreep ernaast
en een bleke lichtschijn
aan de horizon.

Haar witte jurk joeg plots omhoog,
(de milde wind die ter hulp snelde?)
en even zag ik haar blanke dij
onder de smetteloos zacht boog
van haar lingerie ...
Met een zucht sloeg ze de rok terug.

Haar kleine, smalle tandenrij, tussen
de vochtigroze lippen beten me
ten afscheid ... Haar bangheid
was als grijs grind ...

De glanzende fiets stond schuin
tegen haar dijen. Toen reed ze weg,
en als ze de hoek omdraaide
zag ik de wind
die haar witte jurk opnieuw opjoeg.

Voor een laatste keer.

SONNET

Aan de hoek van een smalle straat
stond er eigenlijk niets, - geen mens,
geen auto, niets om over te schrijven,
en toch moest ik er blijven staan.

De hoek was lichtjes afgekromd,
alsof de straat angstig zou zijn
om rechtdoor te gaan, en niet
halt te houden aan het einde.

Vroeger zou ik er niet op letten,
ik zou gewoon de richels tellen
en verder gaan, naar verder ...

Maar nu, nu bleef ik plots staan,
omdat ik, zoals de straat
niet verder durfde te gaan ...

ABORTUS

Je ogen en je haar ...
daar rijden nog de auto's
en kijken de mannen ernstig
naar landkaarten en kleine kinderen ...

Excuses zijn er niet,
alleen de lange gangen waardoor wij lopen
met de hollende kinderen
met hun kletsende zolen ...

en dan weer:
je ogen en je haar,
op de foto's vastgelegd
alsof je de moeder
van ongeboren kinderen zou zijn.

Waar bleef het donkere bloed
waardoor je kind werd gevoed?
Het vlees dat rijpt in vlees
en uitbreekt in zweet en tranen?

Verwondering en stille mannen,
zwijgend op wijde trappen zittend;
gemakkelijke omgangsvormen:
koffie & bier.

Wat is er gebeurd?

Zijn hand ligt trillend
op de koude steen.

Johan de Wit

in de Heilige Oorlog
verzoekt het Zaad
Uitstorting van de Heilige Geest

Kkooommm kkoouooooommm Nu!

h-e-t-i-s-v-o-o-r-b-i-j

Plato's ogen strelen mijn Huid
de Wolken verdwijnen naar het Oosten

ADIEU NELLEKE

Om een tablet te verwijderen
drukke men op
het afgeronde gedeelte van de strip
in de richting van de pijl

samenstelling per tablet
metronidazol 0,250 g, excipients qs
U. R. RNG 00237

Flagyl 20 tabletten 250 mg
fabr.nr 1144
B. 307031 Holl. 11 RTIE
G 68

dosering en gebruiksaanwijzing
volgens medisch voorschrift

z.o.z.

20 tabletten 250 mg
Flagyl (metronidazol)
société parisienne d'expansion chimique
sp.e.c.ia
21 rue jean-goujon paris 8e
importeur: rhodia Nederland n.v.
amstelveen

specia Rhône poulenc

IK BEMAN geen vrouwen met liefde
ik verdraai geen ruggen met gevele
ik betast geen vliezen met daadkracht

ik streef je lichtvoetige huid
ik kus je
zanderige mond
ik naai je
stromende dijen
wijkende borsten
navel tepels
vagina taboe
wel willen
maar niet durven
aanbieding zonder afslag
aanmoediging met terugtrekken

rina alien karin
blijkbaar moet ik afzien van vrouwen
nauwelijks korter
breder dan ik

karin
je bent
blijvender dan ons jaargetijde
schuimender dan onze stadswandeling
de herontdekster van mijn wens
il wil leven

HET GEMENEBEST is uit elkaar gevallen
de onderkoning
vertrok richting zuidzee
toch hoop je nog op de nagels
die je aan het kruis
timmeren
wel mocht ik afkomen
dan zal ik niet nalaten
mijn last te lozen
vergeet alleen niet
dat ik van gend en loos zelf ben
elke opdracht voer ik uit
wie het meeste biedt
komt het eerste aan de beurt
maar ach
het wemelt van
vrachtvervoerders
in ons waterland
je zult dus wel
weer gauw
aan je trekken komen

IK DE machtige god
heerser over onze relatie
almachtig in mijn meedogenloosheid
alwetend in mijn eigenzinnigheid
alomtegenwoordig in mijn onbetrouwbaarheid
het komt niet
in het hoofd op
van een mensenkind
dus een vrouw
dat ik niet kan regeren
in ons koninkrijk
dat ik niet kan spreken
in onze woorden
dat ik niet kan leven
in onze relatie

ik de machtige god
heerser over onze relatie
ik ben de afgod
van jouw heidense angsten
ik ben de halfgod
van jouw christelijke dromen
ik ben de duivel
van jouw toekomstige verhalen
ik
de niet-weter
de niet-kunner
de niet-hoper
niet de weter
niet de doeër
niet de hoper
ik ben ook een mens
weet je wel

